

Investigation of Quality of Life Indicators by Structural Equation Modeling in Sarpol-e Zahab City

Mansour Rahmati ¹, Shirin Ahmadi ², Chnour Mohammadi ³

1. Department of Geography and Urban and Rural Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Email: rahmati1358@gmail.com

2. Department of Psychology, School of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Email: ahmadishirin89@gmail.com

3. (Corresponding Author) Department of Geography and Urban and Rural Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Email: chnour.mohammadi@uma.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

27 February 2021

Received in revised form:

6 December 2022

Accepted:

28 December 2022

Keywords:

Quality of Life,
Sarpol-e Zahab,
LISREL,
Confirmatory Factor
Analysis.

ABSTRACT

Nowadays, quality of life studies mainly focus on the urban environment and the quality of urban life, and its investigation is necessary and important. The present study was conducted to investigate the pattern of structural relationships of quality of life indicators in of Sarpol-e Zahab city. The present research method is applied in terms of objective and descriptive correlation in terms of the method. The statistical population is the citizens of Sarpol-Zahab city, 381 people were selected as a sample. Cronbach's alpha coefficient, exploratory factor analysis, and confirmatory factor analysis were used to analyze the data. All analyzes were performed using SPSS 25 and LISREL 8.8 software. The results of the internal correlation coefficient showed that this scale has good reliability. Cronbach's alpha coefficient for the total score of quality of urban life is 0.86, and for the components in the range of 0.73 to 0.80. The results of exploratory factor analysis revealed five factors with eigenvalues greater than one. The confirmatory factor analysis model fit also confirmed the 5-factor model of this questionnaire. In the environmental dimension, the object is the feeling of peace, the absence of noise, visual pollution, etc.); in the social dimension, satisfaction with the feeling of happiness and vitality in the place of residence; in the economic dimension, the desire to continue living if the income increases; in the physical dimension, satisfaction with the conditions of the residential unit (size, number of rooms, necessary equipment, etc.); and finally, in the aspect of urban management, satisfaction with the services provided by the municipality (timely collection of garbage, sewage and construction waste materials, etc.) have the highest factor load.

Cite this article: Rahmati, M., Ahmadi, Sh., & Mohammadi, Ch. (2024). Investigation of Quality of Life Indicators by Structural Equation Modeling in Sarpol-e Zahab City. *Human Geography Research Quarterly*, 56 (1), 97-10.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.319405.1008261>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

Today, studies of quality of life have mainly focused on the urban environment, and the quality of urban life and its study is of great necessity and importance. Urban areas are always faced with important issues such as social deprivation, unemployment, housing shortages, insecurity, etc., severely affecting the quality of urban life. Irregular physical growth of cities, changes in the socio-economic structure, traffic and pollution, quality of housing, the existence of parallel organizations in the management of urban centers, and the lack or improper distribution of recreational spaces have caused a decline in the quality of life in urban centers. Today, with the expansion of cities and increasing inequalities, studies of quality of life have become an important tool for planning and managing cities. For urban planners, managers, and policymakers, especially cities that shape the quality of life, the core of the planning process and policy decisions, Studying the quality of life is very important. Through identifying problem areas, discovering the causes of citizens' dissatisfaction, social, economic, and environmental factors affecting the quality of life, citizens' priorities in life, and monitoring and evaluating the efficiency of urban policies and strategies, these studies have made a significant contribution to the development of urban strategies and policies. Considering the importance of the issue of quality of life, the main goal of this research is to investigate the status of quality of life indicators using the structural equation model in Sarpol-Zahab city.

Methodology

The method of the present study is applied in terms of purpose and descriptive-correlational in terms of method. The statistical population is the citizens of Sarpol-e Zahab city. According to the size of the population ($N = 45481$), 381 of these people were calculated using Cochran's formula and distributed by simple random sampling. The quality of urban life tool developed by Ebrahimzadeh asmin and

Karbakhsh (2017) was used to collect information. This questionnaire consists of 29 questions and 5 components that were used to analyze the data using SPSS 25 software (Cronbach's alpha) and LISREL 8.8 (structural equation modeling, confirmatory factor analysis).

Sarpol-e Zahab city is one of the western cities of Kermanshah province. Sarpol-e Zahab city is located 177 km west of Kermanshah and its average altitude is 550 meters above sea level and is located at 45 degrees and 52 minutes east longitude and 34 degrees and 28 minutes north latitude and is the center of Sarpol-e Zahab city. According to the 2016 census, the city of Sarpol-e Zahab has a population of 45,481.

Results and discussion

In first-order confirmatory factor analysis models, the scores of each item in a variable reflect the status of that item in a more underlying factor that cannot be measured directly because it is hidden. Chi-square (X^2), index chi-square to freedom(df), comparative fit index (CFI), relative fit index (RFI), non-normalized fit index (NNFI), square root error Mean approximation (RMSEA) were exerted to estimate the model. Regarding CFI, RFI, and NFI indices, some researchers believe that the minimum acceptable value is 0.90, and values above 0.95 indicate excellent model fit. Also, for the RMSEA index, a value less than 0.80 indicates a good fit for the model. According to the findings, the significance of T-statistic related to each of the questions of the Urban Quality of Life Scale is higher, with a significance level of error is 1.96, and the relationship between structures is meaningful and confirmed.

Conclusion

The results show that in the environmental dimension, the most important factors are the feeling of calm (lack of noise pollution (visual, visual, etc.) and satisfaction with the level of clean air. In the social dimension, satisfaction with the sense of happiness and vitality in the place of residence and the level of interest are the

most factors. In the economic dimension, the tendency to continue living if income increases and satisfaction with living costs (water, electricity, gas, telephone, and housing costs) have the most factor. In the physical dimension, satisfaction with the conditions of the residential unit (size, number of rooms, necessary equipment, etc.) and satisfaction with the quality of streets and pedestrian crossings (quality of coverage, width of passages, night lighting, etc.) and the highest factor load. Finally, in terms of urban management, they are satisfied with the services provided by the municipality (timely collection of garbage, sewage and construction waste and the highest factor.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی با مدل‌سازی معادلات ساختاری در شهر سرپل ذهاب

منصور رحمتی^۱، شیرین احمدی^۲، چنور محمدی^۳

۱- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: rahmati1358@gmail.com
۲- گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: ahmadishirin89@gmail.com
۳- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: chnour.mohammadi@uma.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۷/۰۸

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۹/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۹/۲۶

واژگان کلیدی:

کیفیت زندگی،

سرپل ذهاب،

LISREL

تحلیل عامل تأییدی

امروزه، مطالعات کیفیت زندگی عمدتاً بر محیط شهری و کیفیت زندگی شهری تمرکز کرده است و بررسی آن از ضرورت و اهمیت بالایی برخوردار است. مطالعه حاضر با هدف بررسی الگوی روابط ساختاری شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر سرپل ذهاب انجام گرفت. روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شهروندان شهر سرپل ذهاب می‌باشند که ۳۸۱ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب آلفای کرونباخ، تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. کلیه تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۲۵ و LISREL 8.8 انجام گردید. نتایج حاصل از ضریب همسانی درونی نشان داد که این مقیاس از پایایی مناسبی برخوردار است. ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل کیفیت زندگی شهری برابر ۰/۸۶ و برای مؤلفه‌ها در دامنه ۰/۷۳ تا ۰/۸۰ می‌باشد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی ۵ عامل با مقادیر ویژه بیشتر از یک را آشکار کرد. برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی نیز مدل ۵ عاملی این پرسشنامه را تأیید کرد. در بعد زیست‌محیطی گوپه احساس آرامش نبود آلودگی‌های صوتی، بصری و ...، در بعد اجتماعی رضایت از حس شادی و سرزندگی در محل سکونت، در بعد اقتصادی میزان تمایل به ادامه زندگی در صورت افزایش درآمد، در بعد کالبدی رضایت از شرایط واحد مسکونی (اندازه، تعداد اتاق، تجهیزات لازم و ...) و نهایتاً در بعد مدیریت شهری رضایت از خدمات ارائه‌شده شهرداری (جمع‌آوری به‌موقع زباله، فاضلاب و مواد زائد ساختمانی و ... بیشترین بار عاملی را دارند.

استناد: رحمتی، منصور؛ احمدی، شیرین و محمدی، چنور. (۱۴۰۳). بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی با مدل‌سازی معادلات ساختاری در شهر سرپل ذهاب. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۶ (۱)، ۹۷-۱۱۰.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.319405.1008261>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

© نویسندگان

مقدمه

رشد شهری در قرن ۲۰، نسبت جمعیت شهری را افزایش داد و شهرنشینی را به شیوه غالب زندگی تبدیل کرد. بر اساس گزارش منتشرشده از سوی سازمان ملل، درصد جمعیت شهری از ۱۳ درصد در سال ۱۹۰۰ به ۲۹ درصد در سال ۱۹۵۰ و ۵۰ درصد در سال ۲۰۰۹ افزایش یافته است و تخمین زده می‌شود که این رقم در سال ۲۰۵۰ به ۶۹ درصد برسد (Shen, 2012: 32). در کل این مطلب را می‌توان ناشی از کوشش مردم برای برآوردن نیازهای خود و وجود امکانات خوب زندگی شهری در شهرها دانست (Royuela & Surinach, 2005: 549-572). تمرکز بیش‌ازحد جمعیت و به تبع آن افزایش فعالیت‌ها و تعاملات در مناطق شهری باعث به افزایش فشار بر محیط شهری و به وجود آمدن مسائل زیست‌محیطی، افزایش اختلاف طبقات اجتماعی و بی‌عدالتی در دسترسی گروه‌های اجتماعی گوناگون به منابع شهری شده است. این عوامل کیفیت زندگی ساکنان شهرها را متأثر کرده است و به صورت تفاوت شدید در سطح زندگی در نقاط گوناگون شهرها نمایان می‌شود (کاظم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۱۴). اگرچه شهر و شهرنشینی از اصلی‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی به حساب می‌آید، اما رشد سریع شهر می‌تواند بهره‌مندی انسان از تعداد زیادی از امکانات اجتماعی و اقتصادی را کم کند و به این ترتیب پیامدهای آن به صورت کاهش کیفیت زندگی در مناطق گوناگون شهری مشهود است و این مشکل در شهرهای کشورهای در حال توسعه از جمله ایران بسیار واضح است که افزایش جمعیت شهرها که اغلب ناخواسته و بدون برنامه‌ریزی صورت گرفته است. به همین علت یکی از مهم‌ترین اهداف برنامه‌ریزان و مدیران شهری در این عصر ارتقای سطح کیفیت زندگی در شهرها و افزایش سطح رضایتمندی شهروندان است (باستانیان شاهگلی و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۴)؛ که این مهم از طریق برنامه‌ریزی جهت تأمین نیازهای اساسی مادی و معنوی به طور توأمان و برابر در بین ساکنین شهر، امکان‌پذیر خواهد بود. بنابراین، علاوه بر ارزیابی میزان برخورداری محلات و ساکنان از امکانات و خدمات اقتصادی و اجتماعی، با بررسی ادراکات و رضایت ساکنان شهری در رابطه با ابعاد گوناگون زندگی و مسکن، می‌توان به تحلیل معتبری از نیازها و عوامل مؤثر بر میزان رضایت و کیفیت زندگی ساکنان محله برسیم (نسترن و همکاران، ۱۳۹۴: ۸). بدون تردید در طول سه دهه گذشته، کیفیت زندگی، به عنوان جایگزینی برای رفاه مادی، به هدف اصلی اجتماعی کشورهای گوناگون بدل گشته است (Schmit, 2002: 403-428). امروزه، بررسی‌های کیفیت زندگی عمدتاً بر محیط شهری و کیفیت زندگی شهری متمرکز می‌باشد و مطالعه آن ضروری و مهم می‌باشد (ابراهیم‌زاده و کاربخش ۱۳۹۶: ۸). مناطق شهری همیشه با مشکلات مهمی درباره محرومیت اجتماعی، بیکاری، کمبود مسکن، ناامنی و غیره روبرو هستند که این مسائل، کیفیت زندگی شهری را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. رشد فیزیکی بی‌رویه شهرها، تغییرات ساختار اجتماعی اقتصادی، ترافیک و آلودگی، کیفیت مسکن، وجود تشکیلات موازی در زمینه مدیریت مراکز شهری و کمبود یا توزیع نامناسب فضاهای تفریحی باعث افت و نزول کیفیت زندگی در مراکز شهری شده است. امروزه با گسترش شهرها و افزایش نابرابری‌ها، مطالعات کیفیت زندگی به ابزار مهمی جهت برنامه‌ریزی و مدیریت شهرها تبدیل شده است (علوی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲). برای برنامه‌ریزان، مدیران و سیاست‌گذاران شهری، به‌ویژه شهرهایی که کیفیت زندگی شهروندان، کانون اصلی فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌های سیاسی را شکل می‌دهد، مطالعه کیفیت زندگی اهمیت زیادی دارد. این مطالعات با شناسایی نواحی مسئله‌دار، مشخص شدن علل نارضایتی شهروندان، عوامل اجتماعی، اقتصادی و محیطی مؤثر بر کیفیت زندگی، اولویت‌های شهروندان در زندگی و نظارت و بررسی کارایی سیاست‌ها و راهبردهای شهری، سهم بسزایی در تدوین راهبردها و سیاست‌های شهری دارند

(حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۰). تیران^۱ ۲۰۱۶، به اندازه‌گیری کیفیت زندگی شهری در لیوبلیانا پایتخت اسلوانی پرداخته است. با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری و تجزیه و تحلیل رگرسیون خطی چندگانه سلسله‌مراتبی، تأثیر کیفیت زندگی مسکونی بر کیفیت زندگی تعیین شده است. مدل‌سازی معادلات ساختاری فرضیه‌ای را درباره تأثیر کیفیت زندگی مسکونی بر کیفیت زندگی تأیید کرد که در آن رضایت از زندگی تأثیر بیشتری از رضایت از محله و زندگی در شهر بر روی کیفیت زندگی دارد. نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون سلسله‌مراتبی نشان می‌دهد که کیفیت زندگی شهروندان لیوبلیانا بر اساس برآورد خود از عوامل اجتماعی اقتصادی، به‌ویژه رفاه اقتصادی، زندگی خانوادگی و زندگی اجتماعی، بیشترین تأثیر را گرفته است. آکیول و همکاران^۲ ۲۰۱۹، به سنجش کیفیت زندگی شهری در استان ترازون پرداختند نتایج نشان می‌دهد که تخریب ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی، باعث می‌شود کیفیت زندگی شهری به تدریج کاهش یابد. مک‌لین و سلاما^۳ ۲۰۱۹، در پژوهشی با عنوان به سمت کیفیت خاص و چندبعدی از کیفیت زندگی شهری نشان پرداختند مباحث مربوط به کیفیت زندگی شهری نشان می‌دهد که غلبه مطالعات تجربی و چارچوب‌های اندازه‌گیری موجود بر اساس مطالعات موردی یا استانداردهای غربی توسعه یافته است. شهرنشینی سریع شهرهای آفریقا و آسیا، به‌طور چشمگیری بر استفاده از فضا تأثیر گذاشته و در بسیاری از موارد منجر به تحولات شدید شهری شده است. اوورچوک^۴ ۲۰۲۰، در مطالعه خود با عنوان اهمیت میراث معماری برای کیفیت زندگی شهری در نمونه‌های منتخب شهرهای لهستان کیفیت زندگی ساکنان شهر را می‌توان از جنبه‌های مختلف در نظر گرفت. در زمان جهانی شدن، تنوع محیط مادی یکی از عناصر مهم زندگی بشر است. آثار معماری با کمک به حفظ هویت تاریخی شهرها، ویژگی‌های منحصر به فردی به مناظر شهری می‌بخشد. حفظ طرح تاریخی شهری و بناهای معماری نه تنها از نظر حفاظتی مهم است. این عاملی است که بر کیفیت زندگی ساکنان شهرهای مورد بحث تأثیر می‌گذارد؛ بنابراین، مراقبت از میراث معماری بسیار مهم است، وضعیت حفظ آن به معنای استفاده از آن است. محمدی و همکاران ۱۳۹۷، به بررسی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات منطقه دو شهر اردبیل پرداختند، نتایج مطالعه نشان می‌دهد، که در توزیع فضایی کیفیت زندگی بین مناطق یازده‌گانه شهر اردبیل تفاوت وجود دارد. رهسپار طلوعی و همکاران ۱۳۹۸، کیفیت زندگی در محله نارمک تهران را بر اساس مدل توسعه یافته شاخص رفاه شهری (CPI-QL) مورد بررسی قرار دادند. نتایج بررسی کیفیت زندگی در شهر تهران نشان داد که عوامل اصلی مؤثر بر کیفیت زندگی در شهر تهران ۱۹ عامل عمده است. زندگی ۱۳۹۹، نقش مدیریت یکپارچه شهری در سبک زندگی و کیفیت زندگی شهروندان منطقه شش تهران را مورد بررسی قرار دهد. نتایج نشان داد که شهروندانی که مدیریت یکپارچه شهری بیشتری را تجربه می‌کنند، کیفیت زندگی و سبک زندگی بهتری خواهند داشت، که عکس آن نیز صادق است. قلی مطلق و درویشی ۱۴۰۰، به بررسی کیفیت زندگی شهری با الگوبرداری از شاخص‌های بارومتر اروپایی در شهر قزوین پرداختند. با توجه به نتایج، میزان کیفیت زندگی در شهر قزوین بسیار کم بررسی شد. همچنین، شاخص سنجش بومی و پایا با دسته‌بندی جدیدی از معیارهای بررسی کیفیت زندگی شهری به دست آمد. ذکر این نکته ضروری که در تحقیقات اخیر درباره کیفیت زندگی شهری، ابعاد گوناگون کیفیت زندگی شهری به‌عنوان ابعاد گوناگون توسعه پایدار شهری در نظر می‌گیرند. در واقع این دیدگاه پدید آمده است که مفهوم کیفیت زندگی قربات زیادی با توسعه پایدار شهری دارد و حتی می‌توان به‌جای هم استفاده شوند. اکثر محققان و صاحب‌نظران این حوزه معتقد هستند کیفیت زندگی دارای پنج بعد فیزیکی، اجتماعی، روان‌شناختی، محیطی و اقتصادی

1. Tiran
2. Akyol et al
3. MacLean & Salama
4. Owerczuk

است. در بعد فیزیکی، سؤالات مربوط به ابعاد جسمانی انسان شامل قدرت، انرژی، توانایی انجام فعالیت‌های روزانه و مراقبت از خود و همچنین علائم بیماری مثل درد، تفسیر و سنجش است. در بعد اجتماعی احساس بهتر بودن و کیفیت روابط افراد با خانواده، دوستان، دیگران و جامعه تبیین می‌گردد. بعد روان‌شناختی کیفیت زندگی شامل شاخص‌هایی مانند رضایت، شادی و امنیت است و در مواردی به آن رضایت اجتماعی نیز گفته می‌شود. و نیز ابعاد (قدری و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۱۲). بعد محیطی که شامل معیارهایی مانند مسکن، دسترسی به خدمات و امنیت محیطی می‌باشد. جنبه‌های دیگر آن، توجه به فرصت‌های اجتماعی، امید به کار، ثروت و اوقات فراغت می‌باشد (قدیری و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۱۳). از نوآوری‌های پژوهش حاضر، می‌توان به این موارد اشاره کرد؛ دامنه پژوهش از حیث موضوعی قوی بوده و بررسی کیفیت زندگی شهری شهر سرپل ذهاب از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد، همچنین نبود پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون این موضوع در شهر سرپل ذهاب اشاره کرد. با توجه به اهمیت موضوع کیفیت زندگی، هدف اصلی این پژوهش بررسی وضعیت شاخص‌های کیفیت زندگی با استفاده از مدل معادلات ساختاری در شهر سرپل ذهاب می‌باشد.

مبانی نظری

کیفیت زندگی اصطلاحی پیچیده، چندبعدی و کیفی است که به شرایط و وضعیت جمعیت در مقیاس جغرافیایی خاص (شهر، منطقه، محله، بخش و ...) بر پایه شاخص‌های ذهنی یا کیفی و شاخص‌های عینی یا کمی مربوط می‌شود. مفهوم کیفیت در مقابل کمیت است. کمیت را مفهومی مادی و قابل سنجش و کیفیت را مفهومی انتزاعی می‌دانند. به‌طور کلی کیفیت و کمیت دو روی یک سکه می‌باشند، در مقابل هم قرار دارند و بدون یکدیگر قابل تصور نیستند. کیفیت زندگی شهری علاوه بر شرایط فرد از نظر پایگاه اجتماعی، اقتصادی، سلامت و ... به معنا و احساس رضایتی بستگی دارد که فرد از زندگی خود دارد. بسیاری از مردم از واژه «کیفیت زندگی» به‌عنوان ذهنیتی خوب از زندگی استفاده می‌کنند و افراد بتوانند با موفقیت و شادی در محیط زندگی کنند (قادری و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۱۷).

تحول مفهوم کیفیت زندگی تأثیر بسزایی در نگاه ما به گستره و مسائل مربوط به این مفهوم داشته است. بر این اساس، مطالعات مربوط به کیفیت زندگی را می‌توان به سه گروه تقسیم‌بندی کرد:

- در گروه اول فقط به مسائل محیطی پرداخته شد و مسائل مربوط به زندگی شخصی بررسی نشد. این گروه معتقد به تفکیک مفهوم استاندارد زندگی از کیفیت زندگی بودند - گروه دوم مطالعات از سال ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰ انجام شد که در آن علاوه بر مسائل محیطی و پیرامونی، به مشکلات جمعیتی و اجتماعی شهروندان نیز توجه شد. گروه سوم (مربوط به دهه ۱۹۹۰ و پس‌از آن) مطالعاتی هستند که در آن‌ها به رضایت شهروندان و بهبود رفاه واقعی آن‌ها توجه شده است. تا قبل از این مرحله نقش اصلی مفهوم کیفیت زندگی بر عهده محیط‌زیست و استانداردهای اقتصادی و اجتماعی بود، اما پس‌از آن نیازهای درون انسان بیشتر پدیدار شد و مطالعات کیفیت زندگی مبتنی بر رضایت و آسایش شهروندان در محیط اطراف بود. پس از دهه ۱۹۹۰، آنچه در مورد کیفیت زندگی مطرح شد، ارتقای سطح کیفیت زندگی برای دست یافتن به دستاوردهای بهتر در چرخه رقابت اقتصادی بود (حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۵۱۷). بعد از آن، سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل، بانک جهانی، اتحادیه اروپا و ... به بررسی کیفیت زندگی پرداختند. در این بررسی‌ها با مراجعه به صدای مردم، عواملی چون اهداف ارتقای کیفیت زندگی، ایجاد جامعه‌ای شاداب و سالم همراه با هماهنگی اجتماعی و محیطی پایدار ذکر شد. به‌طور کلی، سه رویکرد اصلی برای کیفیت زندگی قابل‌شناسایی می‌باشد:

- رویکرد اول (عینی) بر رفاه شخصی افراد و بهبود استانداردهای زندگی تأکید دارد و برای مقایسه کیفیت یا زیست‌محیطی مکان‌ها استفاده می‌شود. در این رویکرد کیفیت زندگی در سطح ملی و بین‌المللی توسط آمارهای رسمی

مورد ارزیابی قرار گرفته است. در واقع شهر با آنچه تعریف می‌شود، مردم در آن زندگی می‌کنند و با آن ارتباط برقرار می‌کنند.

- رویکرد دوم (ذهنی) کیفیت زندگی با شرایط افراد مرتبط می‌باشد. شاخص‌های ذهنی نحوه درک و ارزیابی افراد از شرایط اطراف خود را بیان می‌کنند.

- سومین رویکرد (ترکیبی) کیفیت زندگی با دو شاخص عینی و ذهنی سنجیده می‌شود. جنبه ذهنی به افراد کمک می‌کند تا هویت، آرمان‌ها و مسیر زندگی خود را مشخص کنند. این جنبه زمانی ارزشمند است که با شرایط عینی زندگی ترکیب شود.

با توجه به آنچه گفته شد، شاخص‌های ذهنی و عینی نیازمند تحلیلی مرتبط هستند و تنها از طریق رویکرد ترکیبی تحلیل زندگی قابل درک هستند (حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۵۱۸).

نظریه‌های کیفیت زندگی

نظریه یادگیری اجتماعی: مبانی این نظریه بر این اصل استوار است که کیفیت زندگی یک کنش اجتماعی است که به وسیله فرآیندهای اجتماعی، تولید و بازتولید آموخته می‌گردد. به عبارت دیگر، بر تأثیرات متقابل بین رفتار و محیط تأکید می‌کند و بر الگوهای رفتاری که فرد برای انطباق به محیط پرورش می‌دهد، تمرکز دارد. الگوهایی که باتجربه مستقیم واکنش‌های محیط به فرد، یا مشاهده پاسخ‌های دیگران به دست می‌آیند (بریاحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳).

نظریه انومی دورکهایم: در نظریه کارکردگرایی برای هر بخش از نظام اجتماعی یک کارکرد ساختاری تعیین می‌گردد و در حقیقت هر موجودی در جامعه جزئی از کل نظام اجتماعی تلقی می‌شود. در نتیجه، بر پایه بررسی تعریف دورکهایم، کارکردگرایی شامل مطالعه وضعیت اجتماعی و فرهنگی یک نظام اجتماعی است. او شرایط گسترده در نظام اجتماعی را عادی می‌داند. بنابراین هرگونه شرایط غیرعادی به عنوان آسیب به شمار می‌رود. بر پایه رویکرد دورکهایم، هر ناخوشی ناشی از بیماری، انحراف از سلامت عمومی ایده‌آل به حساب می‌آید. او جامعه را مثل فرد با دیدی اندامواره‌ای می‌بیند. با این تفاوت که انسان نهایتاً بعد از پایان عمر خود می‌میرد، اما جوامع همیشه رشد و توسعه می‌یابند.

نظریه کیفیت زندگی جهانی (مدل تلفیقی کیفیت زندگی): این نظریه یک نظریه کلی می‌باشد که مشتمل بر سه بعد اساسی ذهنی، وجودی و عینی می‌باشد. کیفیت ذهنی زندگی به معنای لذت بردن از زندگی است. شخص، احساسات و نظرات او را به صورت شخصی مطالعه می‌کند. به عبارت دیگر، احساس رضایت فرد از زندگی انعکاس‌دهنده بعد ذهنی کیفیت زندگی است. کیفیت زندگی وجودی، احساس لذت بردن شخص از زندگی در سطح عمیق‌تری است. از این منظر، فرض بر این است که یک فرد دارای طبیعت عمیق‌تری می‌باشد، شایسته احترام است و می‌تواند مطابق فطرت خود زندگی کند. کیفیت عینی زندگی تحت تأثیر فرهنگی می‌باشد که مردم در آن زندگی می‌کنند، در واقع دنیای اطراف تعیین‌کننده لذت بردن از زندگی فرد است.

نظریه نیازهای انسانی: نیاز در واقع فاصله بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب است و معنای دیگر نیاز، نقصان و عیب می‌باشد، یعنی نیاز نوعی کمبود محسوب می‌شود. نیازها به تضاد می‌انجامد و رشد و ارضای نیازها منجر به تعادل می‌شود، بنابراین نیاز تلاشی است برای جبران تضادها و عدم تعادل‌ها می‌باشد (بریاحی و همکاران، ۱۳۹۷: ۴). دویال و گوف نیازها را به دو نوع اساسی و واسطه‌ای طبقه‌بندی می‌کنند. نیازهای اساسی عبارت‌اند از: سلامت جسمانی و استقلال در عمل، سلامت جسمی حالتی از رفاه جسمی، روانی و اجتماعی می‌باشد. استقلال در عمل، که در رویکرد ارزش‌های مشترک نیز وجود داشت، به معنای توانایی انتخاب آگاهانه چه‌کاری و نحوه انجام آن است. دویال و گاف

لیستی از یازده نیاز واسطه‌ای ارائه می‌دهند که هر کدام با تأمین یکی از دو نیاز سلامت جسمانی و استقلال مرتبط است، این نیازها عبارت‌اند از ۱- مواد غذایی مغذی و آب سالم ۲- مسکن ایمن ۳- محیط‌زیست امن ۴- کنترل زاد ولد ۵- مراقبت بهداشتی و درمان خوب ۶- امنیت در دوران کودکی ۷- وجود روابط اولیه معنادار ۸- امنیت جسمانی ۹- امنیت اقتصادی ۱۰- آموزش مناسب ۱۱- محیط کار ایمن.

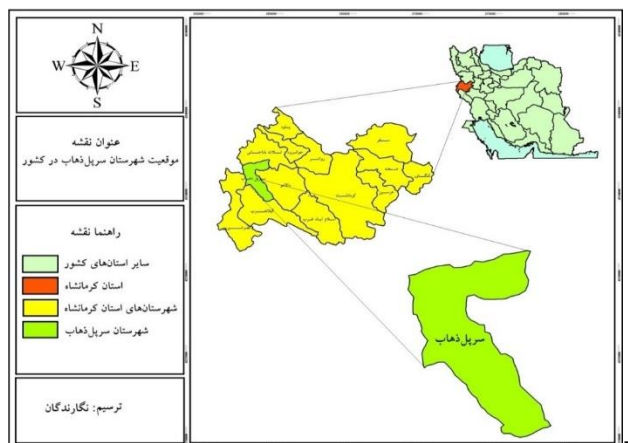
نظریه کیفیت زندگی اجتماعی: بر پایه این نظریه، کیفیت زندگی وضعیتی می‌باشد که شهروندان بتوانند در زندگی اجتماعی و اقتصادی یک جامعه شرکت داشته باشند. به این ترتیب رفاه و قابلیت‌های بالقوه آن‌ها نیز ارتقاء می‌یابد. کیفیت زندگی اجتماعی بر اساس میزان تأمین اجتماعی و اقتصادی، دامنه ادغام (شمولیت اجتماعی، دوام، شدت همبستگی بین نسلی و انسجام اجتماعی و سطح استقلال و توانمندی شهروندان بر اساس این نظریه کیفیت زندگی در جامعه زمانی بالاست اینکه شهروندان به سطح قابل‌قبولی از تأمین اقتصادی و اجتماعی، فرصت، یکپارچگی اجتماعی و زندگی در جوامع منسجم همراه با همبستگی اجتماعی دست یابند (برباحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵).

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی- همبستگی است. جامعه آماری آن شهروندان شهر سرپل ذهاب می‌باشند که با توجه به حجم جامعه ($N=45481$) تعداد ۳۸۱ نفر از این افراد با استفاده از فرمول کوکران محاسبه و به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده توزیع گردید. برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزار کیفیت زندگی شهری که توسط ابراهیم‌زاده اسمین و کاربخش (۱۳۹۶) ساخته شده است استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۲۹ سؤال و ۵ مؤلفه می‌باشد که برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم‌افزارهای SPSS²⁵ (آلفا کرونباخ) و LISREL^{8.8} (مدل‌سازی معادلات ساختاری، تحلیل عاملی تأییدی) استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهر سرپل ذهاب یکی از شهرهای غربی استان کرمانشاه است این شهر در فاصله ۱۷۷ کیلومتری غرب کرمانشاه قرار گرفته و ارتفاع متوسط آن از سطح دریا ۵۵۰ متر می‌باشد و در ۴۵ درجه و ۵۲ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۲۸ دقیقه عرض شمالی واقع شده است (عزیزی و شمس، ۱۳۹۹: ۲۰۲) و مرکز شهرستان سرپل ذهاب است. این شهرستان از شمال به ثلاث باباجانی از غرب به شهرستان قصر شیرین و کشور عراق، از شرق به شهرستان دالاهو و از جنوب به شهرستان گیلان غرب محدود شده است (عباس‌زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۱). بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ شهر سرپل ذهاب دارای ۴۵۴۸۱ نفر جمعیت می‌باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) (شکل ۱).

شکل ۱. محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها

برای تحلیل داده‌ها از ضریب همسانی درونی و تأییدی استفاده شد. داده‌ها با کمک نرم‌افزارهای SPSS و LISREL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌داری در آزمون پژوهش حاضر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. قبل از تحلیل داده‌ها و برای اطمینان از این که داده‌های این پژوهش مفروضه‌های زیربنایی مدل‌یابی معادلات ساختاری را برآورد می‌کنند، چند مفروضه اصلی معادلات ساختاری شامل داده‌های گمشده^۱، نرمال بودن^۲ و هم‌خطی چندگانه^۳ مورد بررسی قرار گرفتند. در پژوهش حاضر جهت نرمال بودن متغیرها از آزمون آماری کولموگروف-اسمیرنوف^۴ استفاده گردید که نتایج آن نشان داد که داده‌ها دارای توزیع نرمال بودند ($p > 0.05$) و هم‌خطی چندگانه با استفاده از آماره تحمل^۵ و عامل تورم واریانس^۶ مورد بررسی قرار گرفت. آماره تحمل نیز که برای بررسی هم‌خطی متغیرها به کار می‌رود، بین ۰ و ۱ متغیر است. هرچه مقدار آن بزرگ‌تر باشد (نزدیک به ۱)، میزان هم‌خطی کمتر است و هرچه مقدار آن کوچک‌تر باشد (نزدیک به صفر) هم‌خطی بالا را نشان می‌دهد؛ یعنی اگر ضریب تحمل در ۰/۴ باشد، جای نگرانی دارد و اگر کوچک‌تر از ۰/۱ باشد، مشکل‌آفرین است و دامنه قابل قبول برای عامل تورم واریانس مابین ۱ تا ۱۰ متغیر است. هر چه مقدار عامل تورم واریانس به یک نزدیک باشد، نقش آن متغیر در مدل بیشتر است در صورتی که بزرگ‌تر از ۱۰ باشد، مشکل هم‌خطی جدی وجود دارد. بر همین اساس نتایج نشان داد که ارزش‌های تحمل به دست آمده برای مؤلفه‌ها بالای ۰/۱۰ هستند و نشان‌دهنده عدم وجود هم‌خطی چندگانه بین آن‌ها است و هم‌چنین مقدار عامل تورم واریانس به دست آمده برای مؤلفه‌ها کوچک‌تر از ۱۰ بودند که نشان‌دهنده عدم خطی چندگانه بین آن‌ها می‌باشد.

برای بررسی پایایی مقیاس کیفیت زندگی شهری از همسانی درونی استفاده شد. همسانی درونی مقیاس و ابعاد آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ تعیین گردید. ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل کیفیت زندگی شهری برابر ۰/۸۶ و برای مؤلفه‌ها در دامنه ۰/۷۳ تا ۰/۸۰ می‌باشد (جدول ۱).

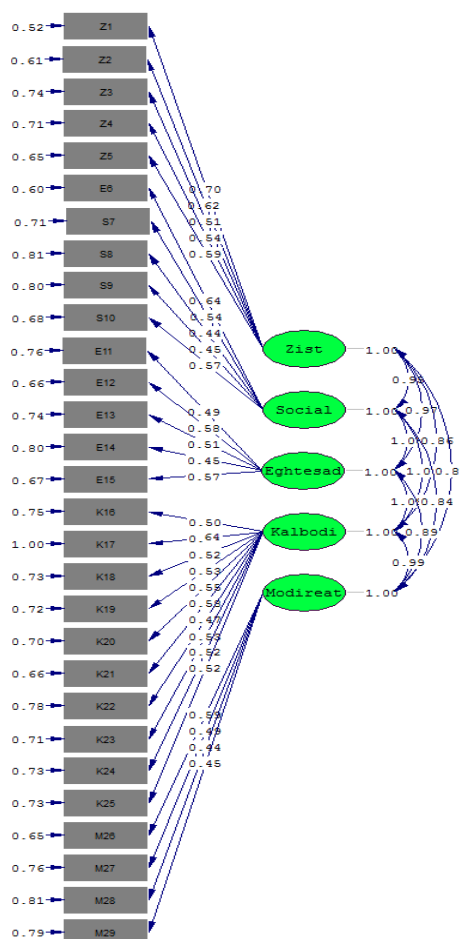
1. Missing
2. Normality
3. Multicollinearity
4. Kolmogorov-Smirnov
5. Tolerance
6. Inflation factor variance

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس کیفیت زندگی شهری و ابعاد آن

ردیف	مؤلفه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
۱	زیست‌محیطی	۰/۷۴
۲	اجتماعی	۰/۷۶
۳	اقتصادی	۰/۷۳
۴	کالبدی	۰/۸۰
۵	مدیریت شهری	۰/۷۷

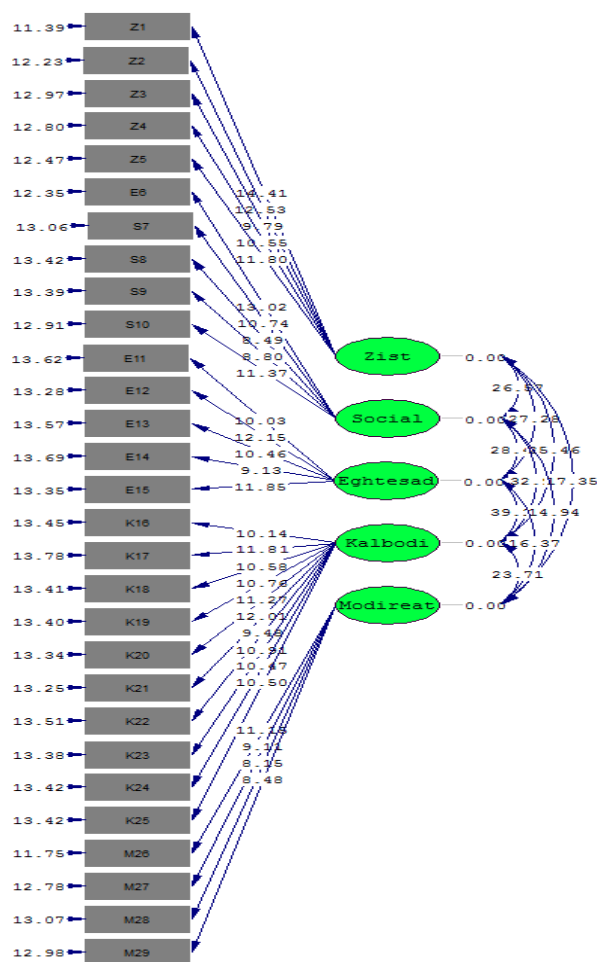
ضریب KMO برابر است با ۰/۹۲ و آزمون بارتلت (۳۳۳۹/۰۹۴) برای بررسی کرویت داده‌ها نیز مورد تأیید قرار گرفت (P<۰/۰۰۱)؛ بنابراین متغیرهای پژوهش برای تحلیل عاملی مناسب بودند.

نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد، پنج عامل مجموعاً ۴۸/۹۸ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند. در این تحلیل معلوم شد که عامل اول (زیست‌محیطی) ۳۰/۰۵ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند. عامل دوم (اجتماعی) ۶/۴۳۴ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند، عامل سوم (اقتصادی) ۶/۴۰۵ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند، عامل چهارم (کالبدی) ۴/۲۳۹ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند و عامل پنجم (مدیریت شهری) ۳/۷۹۲ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند.

Chi-Square=915.40, df=367, P-value=0.00000, RMSEA=0.063

شکل ۲. مدل استاندارد تحلیل عاملی مرتبه اول مقیاس کیفیت زندگی شهری

Chi-Square=915.40, df=367, P-value=0.00000, RMSEA=0.063

شکل ۳. نتایج تحلیل محاسبه مقدار T مدل تحلیل عاملی مرتبه اول مقیاس کیفیت زندگی شهری

تحلیل عاملی تأییدی تکنیکی است که نشان می‌دهد تا چه میزان تخصیص گویه‌ها به متغیرهای پنهان با داده‌های جمع‌آوری شده تطابق دارد. تحلیل عاملی تأییدی اندازه‌گیری را بر اساس تک‌بعدی بودن، روایی و پایایی مفاهیم ارزیابی می‌کند. تحلیل عاملی تأییدی بیانگر رویکرد قیاسی است که در آن پژوهشگران از طریق پیش‌بینی پیامدی از یک چارچوب نظری، رویکردی از بالا به پایین را به کار می‌گیرند. این پیامد عبارت از مشخص کردن یا فرمول‌بندی (مدل) قبل از تحلیل آماری است که در آن متغیرهای اندازه‌گیری شده، نشانگرهای عامل هستند. علاوه بر این، فرمول‌بندی یا مشخص کردن روابط بین عوامل و روابط بین عبارات خطا نیز باید توسط پژوهشگران از پیش تعیین شود (الف و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۷).

به‌منظور بررسی روایی سازه، از روش تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول استفاده شد. در مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول، نمرات هر مورد مطالعه در یک متغیر، در واقع منعکس‌کننده وضعیت آن مورد در یک عامل زیربنایی‌تر است که به دلیل پنهان بودنش امکان اندازه‌گیری مستقیم آن وجود ندارد. برای برآورد مدل از شاخص‌های مجذور خی دو (X^2)، شاخص نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی (X^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص برازش نسبی (RFI)، شاخص نیکویی برازش هنجار نشده (NNFI)، خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) استفاده شد. در خصوص شاخص‌های CFI، RFI و NFI برخی از محققان معتقدند که حداقل مقدار قابل قبول آن ۰/۹۰ است و مقادیر بالای

۰/۹۵ نشانگر برازش عالی مدل می‌باشد. همچنین در خصوص شاخص RMSEA نیز مقدار کمتر از ۰/۸۰ نشانگر برازش خوب مدل است. با توجه به (شکل ۲) و (شکل ۳) معناداری آماره T مربوط به هر یک از سؤالات مقیاس کیفیت زندگی شهری با معنی‌داری سطح خطای ۱/۹۶ بیشتر است و ارتباط بین سازه‌ها معنی‌دار و تأیید می‌گردند.

جدول ۲. بار گویه‌های پرسشنامه کیفیت زندگی شهری

بار عاملی	گویه	ردیف	بعد
۰/۷۰	احساس آرامش نبود آلودگی‌های صوتی، بصری و ...	۱	زیست‌محیطی
۰/۶۲	رضایت از میزان پاکیزگی هوا	۲	
۰/۵۱	رضایت از وضعیت بهداشتی محل سکونت	۳	
۰/۵۴	موجود فضای سبز مناسب و درختکاری در سطح شهر	۴	
۰/۵۹	جمع‌آوری فاضلاب و روان آب‌های سطح حاصل از بارش باران	۵	
۰/۶۴	رضایت از حس شادی و سرزندگی در محل سکونت	۶	اجتماعی
۰/۵۴	احساس امنیت و آسایش در محل سکونت	۷	
۰/۴۴	رضایت از وجود ایستگاه پلیس و عملکرد نیروی انتظامی	۸	
۰/۴۵	میزان روابط همسایگی در محل سکونت	۹	
۰/۵۷	میزان علاقه‌مندی به محل سکونت	۱۰	
۰/۴۹	رضایت از میزان درآمد خانوار	۱۱	اقتصادی
۰/۵۸	میزان تمایل به ادامه زندگی در صورت افزایش درآمد	۱۲	
۰/۵۱	میزان تمایل به نوسازی و بازسازی، در صورت واگذاری و اهداء کمک‌های دولتی	۱۳	
۰/۴۵	رضایت از فرصت‌های شغلی ایجادشده	۱۴	
۰/۵۷	رضایت از هزینه‌های زندگی (هزینه‌های آب، برق، گاز، تلفن و هزینه‌های مرتبط با مسکن)	۱۵	
۰/۵۰	رضایت از وضعیت استحکام ساختمان مقاومت بنا در برابر حوادث	۱۶	کالبدی
۰/۶۴	رضایت از شرایط واحد مسکونی (اندازه، تعداد اتاق، تجهیزات لازم و ...)	۱۷	
۰/۵۲	نقش ساختمان‌ها در زیبایی شهر	۱۸	
۰/۵۳	میزان دسترسی به خدمات آموزشی (مهدکودک، مدارس و ...)	۱۹	
۰/۵۵	میزان دسترسی به فضاهای سبز و فراغتی	۲۰	
۰/۵۸	رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای عبور پیاده (کیفیت پوشش، عرض معابر، روشنایی در شب و ...)	۲۱	مدیریتی
۰/۴۷	میزان دسترسی به مراکز خرید احتیاجات روزانه (نانوایی، میوه‌فروشی و ...)	۲۲	
۰/۵۳	میزان دسترسی به خدمات درمانی (درمانگاه، داروخانه، مطب و ...)	۲۳	
۰/۵۲	میزان دسترسی به خدمات ورزشی	۲۴	
۰/۵۲	رضایت از نحوه دسترسی و جانمایی مناسب سطل‌های زباله	۲۵	
۰/۵۹	رضایت از خدمات ارائه‌شده شهرداری (جمع‌آوری به‌موقع زباله، فاضلاب و مواد زائد ساختمانی و ...)	۲۶	مدیریتی
۰/۴۹	وضعیت زیرساخت‌ها، تأسیسات و تجهیزات شهری (آب، برق، تلفن و ...)	۲۷	
۰/۴۴	رضایت از برنامه‌ها و طرح‌های اجراشده در شهر	۲۸	
۰/۴۵	میزان پذیرا بودن مدیریت شهری از پیشنهادها و انتقادات ساکنین شهر	۲۹	

در بعد زیست‌محیطی گویه احساس آرامش نبود آلودگی‌های صوتی، بصری و ... (و رضایت از میزان پاکیزگی هوا بیشترین بار عاملی را دارند. در بعد اجتماعی رضایت از حس شادی و سرزندگی در محل سکونت و میزان علاقه‌مندی به محل سکونت بیشترین بار عامل را دارند. در بعد اقتصادی میزان تمایل به ادامه زندگی در صورت افزایش درآمد و رضایت از هزینه‌های زندگی (هزینه‌های آب، برق، گاز، تلفن و هزینه‌های مرتبط با مسکن) بیشترین بار عامل را دارند. در بعد کالبدی رضایت از شرایط واحد مسکونی (اندازه، تعداد اتاق، تجهیزات لازم و ...) و رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای عبور پیاده (کیفیت پوشش، عرض معابر، روشنایی در شب و ...) و بیشترین بار عاملی را دارند و نهایتاً در بعد

مدیریت شهری رضایت از خدمات ارائه‌شده شهرداری (جمع‌آوری به‌موقع زباله، فاضلاب و مواد زائد ساختمانی و بیشترین بار عاملی را دارند (جدول ۲).

جدول ۳. مقادیر شاخص‌های برازش الگوی تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول مقیاس کیفیت زندگی شهری

RMSEA	NNFI	RFI	CFI	X^2/df	X^2
۰/۰۶۳	۰/۹۵	۰/۹۲	۰/۹۶	۲/۴۳	۳۲۹/۸۹

همان‌گونه که در (جدول ۳) مشاهده می‌شود مدل مقیاس کیفیت زندگی شهری از برازش مناسبی برخوردار بوده و در نتیجه روایی سازه مطلوبی دارد.

نتیجه‌گیری

تمرکز بیش‌ازحد جمعیت و به‌تبع آن افزایش فعالیت‌ها و تعاملات در مناطق شهری باعث به افزایش فشار بر محیط شهری و به وجود آمدن مسائل زیست‌محیطی، افزایش اختلاف طبقات اجتماعی و بی‌عدالتی در دسترسی گروه‌های اجتماعی گوناگون به منابع شهری شده است. این عوامل کیفیت زندگی ساکنان شهرها را متأثر کرده است و به‌صورت تفاوت شدید در سطح زندگی در نقاط گوناگون شهرها نمایان می‌شود. اگرچه شهر و شهرنشینی از اصلی‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی به‌حساب می‌آید، اما رشد سریع شهر می‌تواند بهره‌مندی انسان از تعداد زیادی از امکانات اجتماعی و اقتصادی را کم کند و به‌این‌ترتیب پیامدهای آن به‌صورت کاهش کیفیت زندگی در مناطق گوناگون شهری مشهود است و این مشکل در شهرهای کشورهای درحال توسعه از جمله ایران بسیار واضح است که افزایش جمعیت شهرها که اغلب ناخواسته و بدون برنامه‌ریزی صورت گرفته است. به همین دلیل یکی از مهم‌ترین اهداف برنامه‌ریزان و مدیران شهری در عصر حاضر افزایش سطح کیفیت زندگی در شهرها و بالا بردن میزان رضایت‌مندی در بین شهروندان می‌باشد. روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری آن شهروندان شهر سرپل ذهاب می‌باشند که ۳۸۱ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری، تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد در بعد زیست‌محیطی گویه احساس آرامش نبود آلودگی‌های صوتی، بصری و ... (و رضایت از میزان پاکیزگی هوا بیشترین بار عاملی را دارند. در بعد اجتماعی رضایت از حس شادی و سرزندگی در محل سکونت و میزان علاقه‌مندی به محل سکونت بیشترین بار عامل را دارند. در بعد اقتصادی میزان تمایل به ادامه زندگی در صورت افزایش درآمد و رضایت از هزینه‌های زندگی (هزینه‌های آب، برق، گاز، تلفن و هزینه‌های مرتبط با مسکن) بیشترین بار عامل را دارند. در بعد کالبدی رضایت از شرایط واحد مسکونی (اندازه، تعداد اتاق، تجهیزات لازم و ...) و رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای عبور پیاده (کیفیت پوشش، عرض معابر، روشنایی در شب و ...) و بیشترین بار عاملی را دارند و نهایتاً در بعد مدیریت شهری رضایت از خدمات ارائه‌شده شهرداری (جمع‌آوری به‌موقع زباله، فاضلاب و مواد زائد ساختمانی و بیشترین بار عاملی را دارند.

منابع

ابراهیم‌زاده اسمین، حسین و کاربخش، حسن. (۱۳۹۶). ارزیابی وضعیت کیفیت زندگی شهری در منطقه یک شهر زاهدان. فصلنامه

- الفت، میلاد؛ شرقی، علی و ضرغامی، اسماعیل. (۱۳۹۶). مدل‌یابی معادلات ساختاری (MES) شاخصه‌های شهر دوستدار سالمند پایدار در تهران. *معماری شهر پایدار*، ۵(۱)، ۷۴-۶۱. [Dor:20.1001.1.25886274.1396.5.1.5.9](https://doi.org/10.25886274.1396.5.1.5.9)
- باستانیان شاهگلی، مریم؛ پناهی، علی و عبدالله‌زاده طرف، اکبر. (۱۳۹۷). ارزیابی شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در بافت‌های قدیم و جدید شهر تبریز (نمونه موردی: مرزداران و کوچه‌باغ). *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۱۰(۳۹)، ۸۹-۷۳.
- بریاچی، فرزاد؛ حاتمی‌نژاد، حسین و اقبالی، ناصر. (۱۳۹۸). نابرابری‌های فضایی و تأثیر آن بر کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: منطقه ۱ و ۱۹ تهران). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۱(۳)، ۲۴-۱۰. [Dor:20.1001.1.66972251.1398.11.3.1.0.1](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1398.11.3.1.0.1)
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ پوراحمد، احمد، منصوریان، حسین و رجایی، عباس. (۱۳۹۲). تحلیل مکانی شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر تهران. *مجله پژوهش‌های علوم انسانی*، ۴۵(۴)، ۵۶-۲۹. [Doi:10.22059/JHGR.2013.36135](https://doi.org/10.22059/JHGR.2013.36135)
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ زبیری، کرامت‌اله؛ پارسا (پشبادی)، شهرام و حاجی، مهسا. (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت زندگی در محله سیروس تهران. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۰(۳)، ۵۳۵-۵۱۳. [Doi:10.22059/JHGR.2017.33919.1006519.513-535](https://doi.org/10.22059/JHGR.2017.33919.1006519.513-535)
- رهسپار طلوعی، غزاله؛ حبیب، فرح و زرآبادی، زهرا سادات سعیده. (۱۳۹۸). سنجش کیفیت زندگی در محله نارمک تهران بر اساس مدل توسعه‌یافته شاخص شکوفایی شهری (CPI-QL). *مطالعات محیطی هفت حصار*، ۸(۲۹)، ۷۶-۶۵. [Dor:20.1001.1.23225602.1398.8.29.6.3](https://doi.org/10.23225602.1398.8.29.6.3)
- زند، فرید. (۱۳۹۹). نقش مدیریت یکپارچه شهری در سبک و کیفیت زندگی شهروندان منطقه ۶. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، راهنما دکتر حسن الوداری، دانشگاه پیام نور.
- عباس‌زاده، صغری؛ اسدی، ابوالقاسم و سرایی، محمدحسین. (۱۳۹۶). تحلیل جغرافیایی کانون‌های جرم خیز جرائم سرقت در شهر مرزی سرپل ذهاب. *علوم و فنون مرزی*، ۸(۱)، ۸۸-۷۵.
- عزیزی، زهرا و شمس، مجید. (۱۳۹۹). تحلیلی بر جایگاه شهرهای کوچک در نظام سلسله‌مراتب شهری استان کرمانشاه (نمونه موردی: شهر سرپل ذهاب). *فصل‌نامه آمایش محیط*، ۱۳(۴۸)، ۲۲۱-۱۹۹. [Dor:20.1001.1.2676783.1399.13.48.10.9](https://doi.org/10.2676783.1399.13.48.10.9)
- علوی، سید علی؛ عبودی، محمدرضا و دانشور، مهناز. (۱۳۹۷). سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی شهری با رویکرد شهر سالم. *مطالعه موردی: شهر بهبهان. مجله آمایش جغرافیایی فضا*، ۸(۲۸)، صص ۱۸-۱.
- قدیری، محمود؛ حکمت‌نیا، حسن و سیف‌الهی، مریم. (۱۴۰۰). تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر کوهنجان). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳(۲)، ۴۲۶-۴۰۹. [Doi:10.22059/JHGR.2020.258930.1007714.409-426](https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.258930.1007714.409-426)
- قلی‌مطلق، مجید و درویشی، فرهاد. (۱۴۰۰). سنجش کیفیت زندگی شهری با الگوبرداری از شاخص‌های بارومتر اروپایی (مطالعه موردی: شهر قزوین). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳(۲)، ۵۹۷-۵۷۹. [Dor:10.22059/JHGR.2020.289797.1008013.579-597](https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.289797.1008013.579-597)
- قادری، پریسا؛ کریمیان‌بستانی، مریم و حافظ رضازاده، معصومه. (۱۴۰۰). تحلیل توزیع فضایی شاخص‌های ترکیبی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: شهر چابهار). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۳(۲)، ۲۳۲-۲۱۱. [Dor:20.1001.1.66972251.1400.13.2.11.2](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1400.13.2.11.2)
- کاظم‌زاده، علی؛ نیسانی سامانی، نجمه؛ درویشی بلورانی، علی؛ تومانیان، آرا و پوراحمد، احمد. (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت زندگی شهری با استفاده از سنجش‌ازدور و GIS. *فصلنامه اطلاعات جغرافیایی (سپهر)*، ۲۷(۱۰۷)، ۱۳۲-۱۱۳. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2018.33565>
- محمدی، چنور، نظم‌فر، حسین و محمدی، سعدی. (۱۳۹۷). ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در محلات شهری، مطالعه موردی: منطقه ۲ شهر اردبیل. *دو فصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری*، ۹(۲)، ۴۰-۲۷. <https://doi.org/10.30473/grup.2018.4453>
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ استان کرمانشاه.
- نسترن، میهن؛ احمدی، قادر و آقازاده مقدم، سهند. (۱۳۹۴). ارزیابی کیفیت زندگی شهری در محلات بافت قدیم و جدید شهر ارومیه. *مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، ۷(۳)، ۳۳-۷.

References

- Abbaszadeh, S., Asadi, A., & Sarai, M. H. (2017). Geographical analysis of criminal centers of theft in the border city of Sarpolzahab, *Border Science and Technology*, 8(1), 75-88. [In Persian].
- Akyol, D., Özkan, D. O. R. U. K., & Dedeoğlu Özkan, S. İ. N. E. M. (2019). Measuring the Quality of Urban Life in the Trabzon Province.
- Alavi, S. A., Aboudi, M. R., & Daneshvar, M. (2018). Assessment of mental indicators of urban quality of life with a healthy city approach. Case study: Behbahan city. *Journal of Geographical arrangement of space*, 8(28), 1-18. [In Persian].
- Azizi, Z., & Shams, M. (2020). An Analysis of the Position of Small Cities in the Urban Hierarchy System of Kermanshah Province (Case Study: Sarpolzahab City). *Environmental Management Quarterly*, 13(48), 199-221. [Dor:20.1001.1.2676783.1399.13.48.10.9](https://doi.org/10.1001.1.2676783.1399.13.48.10.9) [In Persian].
- Bastanian Shahgoli, M., Panahi, A., & Abdullahzadeh Tarf, A. (2018). Evaluation of quality indicators of urban life in old and new contexts of Tabriz (Case study: Marzdaran and Koch-e Bagh), *Sociological Studies*, 10(39), 73-89. [In Persian].
- Bryahi, F., Hatami Nejad, H., & Eghbali, N. (2019). Spatial inequalities and its impact on the quality of urban life (Case study: Districts 1 and 19 of Tehran), *Quarterly Journal of New Attitudes in Human Geography*, 11(3), 1-24. [Dor:20.1001.1.66972251.1398.11.3.1.0](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1398.11.3.1.0) [In Persian].
- Ebrahimzadeh Asmin, H., & Karbakhsh, H. (2017). Assessing the quality of urban life in an area of Zahedan. *Geography Quarterly (Regional Planning)*, 7(3), 7-20. [Dor:20.1001.1.22286462.1396.7.3.1.5](https://doi.org/10.1001.1.22286462.1396.7.3.1.5) [In Persian].
- Ghaderi, P., Karimian Bostani, M., & Hafez Rezazadeh, M. (2021). Spatial Distribution Analysis of Combined Indicators of Quality of Urban Life (Case Study: Chabahar City), *Journal of New Attitudes in Human Geography*, 13(2), 211-232. [Dor:20.1001.1.66972251.1400.13.2.11.2](https://doi.org/10.1001.1.66972251.1400.13.2.11.2) [In Persian].
- Ghadiri, M., Hekmatnia, H., & Seifollahi, M. (2021). Analysis of quality of life indicators in urban areas (Case study: Kuhbanan city), *Human Geography Research*, 53(2), 409-426. [Dor:10.22059/JHGR.2020.258930.1007714](https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.258930.1007714) [In Persian].
- Gholi Motlagh, M., & Darvishi, F. (2021). Measuring the quality of urban life by modeling European barometer indicators (Case study: Qazvin city), *Human Geography Research*, 53(2), 579-597. [Dor:10.22059/JHGR.2020.289797.1008013](https://doi.org/10.22059/JHGR.2020.289797.1008013) [In Persian].
- Hatami Nejad, H., Pourahmad, A., Mansoorian, H., & Rajaei, A. (2021). Spatial analysis of quality of life indicators in Tehran, *Journal of Humanities Research*, 45(4), 29-56. [In Persian].
- Hatami Nejad, H., Ziari, K., Parsa (Peshabadi), Sh., & Haji, M., (2018). Quality of Life Evaluation in Sirus neighborhood of Tehran, *Human Geography Research*, 50(3), 513-535. <https://doi.org/10.22059/JHGR.2017.33919.1006519> [In Persian].
- Kazemzadeh, A., Nissan Samani, N., Darvishi Blourani, A., Tumanian, A., & Poorahmad, A. (2018). Assessing the quality of urban life using remote sensing and GIS, *Quarterly Journal of Geographical Information (Sepehr)*, 27(107), 113-132. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2018.33565> [In Persian].
- MacLean, L., & Salama, A. M. (2019). Towards a context specific and multidimensional quality of urban life model. *Open House International*, 44(1), 25-33. doi.org/10.1108/OHI-01-2019-B0004
- Mohammadi, Ch., Nazmafar, H., & Mohammadi, S. (2018). Assessing the spatial distribution of quality of life in urban areas, a case study: District 2 of Ardabil, *two quarterly journals of urban ecology research*, 2(18), 27-40. <https://doi.org/10.30473/grup.2018.4453> [In Persian].
- Nastaran, M., Ahmadi, Q., & Aghazadeh Moghadam, S. (2015). Assessing the quality of urban life in the old and new neighborhoods of Urmia, *Iranian Journal of Social Development Studies*, 7(3), 7-33. [In Persian].
- Owerczuk, A. (2020). The Importance of Architectural Heritage for the Quality of Urban Life on Selected Examples of Polish Towns. In *Multidisciplinary Digital Publishing Institute*

- Proceedings* (Vol. 51, No. 1, p. 29). <https://doi.org/10.3390/proceedings2020051029>
- Rahspar Toloui, Gh., Habib, F., & Saeedeh Zarabadi, Z. S. (2019). Measuring the quality of life in Narmak neighborhood of Tehran based on the developed model of Urban Prosperity Index (CPI-QL), *Environmental Studies of Haft Hesar*, 74 (3), 549-572. [Dor: 20.1001.1.23225602.1398.8.29.6.3](https://doi.org/10.1001.1.23225602.1398.8.29.6.3) [In Persian].
- Royuela, V., & Suriñach, J. (2005). Constituents of quality of life and urban size. *Social Indicators Research*, 74, 549-572.
- Schmit, R. (2002). Considering social capital in quality of life assessment: concept and measurement. *Social Indicators Research*, 58, 403-428.
- Shen, L., Peng, Y., Zhang, X., & Wu, Y. (2012). An alternative model for evaluating sustainable urbanization. *Cities*, 29(1), 32-39. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2011.06.008>
- Statistics Center of Iran. (2016). General Census of Population and Housing 2016 of Kermanshah Province. [In Persian].
- Tiran, J. (2016). Measuring urban quality of life: case study of Ljubljana. *Acta geographica Slovenica*, 56(1), 57-73. <https://doi.org/10.3986/ags.828>
- Ulfat, M., Sharghi, A., & Zarghami, I. (2017). Structural Equation Modeling (MES) Characteristics of a Sustainable Elderly Friendly City in Tehran, *Sustainable City Architecture*, 5(1), 61-74. [In Persian].
- Zandi, F. (2020). *The role of integrated urban management in the style and quality of life of the citizens of District 6*, Master Thesis, Supervisor Dr. Hassan Al-Wadari, Payame Noor University. [In Persian].